

2. Муранов А. И. «Обход закона» в международном частном праве: мнимость актуальности и надуманность проблем/ А. И. Муранов: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://mgimo.ru/files/15292/muranov_27.pdf

3. Шульга А. М. Обхід закону як вид зловживання правом/ А. М. Шульга// Вісник Харківського Національного університету внутрішніх справ. 2010.- Х.: Нац. ун-т внутр. справ, 2010. Вип.3 (50). С. 11-20

4. Чевичалова Ж. В. «Обхід закону» в сучасному міжнародному приватному праві [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://elibrary.nubip.edu.ua/15784/1/12civ.pdf>

5. Короткий курс лекцій з дисципліни «Міжнародне приватне право» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://studme.com.ua/158407207606/pravo/mezhdunarodnoe_chastnoe_pravo.htm

6. Довгерт А. С., Кисіль В. Г. Міжнародне приватне право/ підручник: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pidruchniki.com/1999040547987/pravo/mizhnarodne_privatne_pravo

7. Про міжнародне приватне право Закон України // Відом. Верхов. Ради України (ВВР), 2005, N 32, ст.422.

8. Довгерт А. С. Проблема обходу закону в міжнародному приватному праві [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://westudents.com.ua/glavy/65008-6-problema-obhodu-zakonu-v-mjnarodnomu-privatnomu-prav.html>

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент кафедри міжнародного права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого І. М. Жуков

Я. Б. Засць¹

РАТИФІКАЦІЯ СТАТУТУ МІЖНАРОДНОГО КРИМІНАЛЬНОГО СУДУ УКРАЇНОЮ

Питання боротьби та протидії вчиненню міжнародних злочинів було і залишається на сьогодні одним з найактуальніших для всього міжнародного співтовариства. Причиною цьому стали, на жаль, непоодинокі випадки скоєння воєнних злочинів, злочинів проти людства, котрі завдають шкоди не окремим особам, а зазвичай цілим державам та народам,

---

¹ Студентка 4 курсу Інституту підготовки юридичних кадрів для органів юстиції України Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

що аж ніяк не може не хвилювати міжнародну спільноту. На цей час існує безліч міжнародних документів спрямованих на врегулювання даного питання, зокрема Женевська конвенція про захист цивільного населення під час війни 12 серпня 1949 року, Конвенція про попередження злочинів геноциду і покарання за нього від 9 грудня 1948 р., проте все частіше на міжнародному рівні поставало питання важливості боротьби з такими злочинами не лише в теорії, а й на практиці, шляхом створення відповідного міжнародного органу. Таким органом міг стати міжнародний кримінальний суд, питання про створення якого вперше постало в ході Паризької мирної конференції в 1919 році після Першої світової війни і вирішення якого затягнулось на цілих 79 років. Лише у 1998 році Генеральна Асамблея з даного питання постановила скликати Дипломатичну конференцію в Римі за участю всіх держав під егідою ООН, на котрій 17 липня був прийнятий Статут Міжнародного кримінального суду (Римський статут), котрий став правовою основою для створення у 2003 році самого суду. Підписаний документ був 120-ма державами, 21 країна утрималася від голосування, 7 країн проголосували проти договору (Китай, Ірак, Ізраїль, Лівія, Катар, та Сполучені Штати, Ємен) [3, с. 180-188].

Україна ж будучи відповідно до «Декларації про державний суверенітет» повноцінним суб'єктом міжнародного права та беручи на себе зобов'язання «активно сприяти зміцненню загального миру і міжнародної безпеки, безпосередньо брати участь у загальноєвропейському процесі та європейських структурах» не могла оминати питання приєднання до Римського статуту, підписавши його 20 січня 2000 року [1, с. 61]. Проте відповідно до Конституції України даний документ може стати частиною національного законодавства лише після надання згоди на його обов'язковість Верховною Радою України, тобто після його ратифікації. Проте дана процедура затягнулась на цілих 15 років і навіть сьогодні, у період збройного конфлікту між Україною та Російською Федерацією, коли допомога з боку зовнішніх міжнародних інстанцій є вкрай потрібною цього так і не відбулося [5, с. 52].

Першим, що стало на заваді ратифікації Статуту Міжнародного кримінального суду був висновок Конституційного Суду України від 11 липня 2001 року № 3-в/2001 у справі за конституційним поданням Президента України про надання висновку щодо відповідності Конституції України Римського Статуту Міжнародного кримінального суду (справа про Римський Статут), в якому розглядалось декілька питань невідповідності цього міжнародного документа нормам Конституції, зокрема

щодо передачі осіб МКС, недоторканності представників політичної верхівки, питання про можливість підтримання державного обвинувачення кимось іншим окрім прокурора, на котрі Конституційний Суд України дав чітку відповідь щодо їх відповідності і відсутності необхідності внесення щодо них змін до Конституції України [4, с. 26-35]. І лише одне питання тоді й сьогодні гальмує ратифікацію Римського Статуту «абзац десятий преамбули та стаття 1 не узгоджуються з частинами першою, третьою статті 124, частиною п'ятою статті 125 Конституції України, відповідно до яких не допускається делегування функцій судів України іншим органам та створення судів, не передбачених Основним Законом».

У статті 1 Статуту Міжнародного кримінального суду закріплено, що він «доповнює національні органи кримінальної юстиції», тим самим з точки зору Конституційного Суду порушуючи ч.1 ст.124, адже «на відміну від міжнародних судових органів, передбачених частиною четвертою статті 55 Конституції України, які за своєю природою є допоміжними засобами захисту прав і свобод людини і громадянина, Міжнародний кримінальний суд доповнює систему національної юрисдикції». Таке «доповнення» полягає в тому, що Міжнародний кримінальний суд може за власною ініціативою порушити справу тоді, коли «держава не бажає або не здатна проводити розслідування чи порушити кримінальне переслідування належним чином». У зв'язку з чим Конституційний Суд дійшов висновку про невідповідність Римського Статуту Міжнародного кримінального суду Конституції України, що стосується положень абзацу десятого преамбули та статті 1 Статуту, за якими «Міжнародний кримінальний суд ...доповнює національні органи кримінальної юстиції». Оскільки логічним кроком після підписання міжнародного договору є його ратифікація, а згідно зазначеного висновку ратифікація є неможливою без внесення змін до Конституції України, то наступним кроком було намагання доповнити ст.124 положенням, яке б закріпило юрисдикцію Міжнародного кримінального суду. На жаль, навіть на сьогоднішній день такі зміни не були внесені.

14 травня 2014 року був внесений Проект Закону про внесення змін до статті 124 Конституції України (щодо визнання положень Римського статуту), відповідно до якого необхідно доповнити статтю 124 Конституції України (Відомості Верховної Ради України, 1996 р., №30, ст. 141) частиною шостою такого змісту: «Україна може визнати юрисдикцію Міжнародного кримінального суду на умовах, передбачених Римським

статутом Міжнародного кримінального суду», котрий через пару місяців був відкликаний.

Проаналізувавши процес підписання та спроб ратифікації Статуту Міжнародного кримінального суду Україною, виникає питання: що ж заважає Верховній Раді в решті решт, у найбільш складний час для держави прийняти та внести зміни до Конституції України. Адже з огляду на те, що Україна, по-перше, прагне бути дійсно повноцінним членом європейської спільноти, то приєднання до Римського статуту суттєво підвищило б її імідж в очах колег, а, по-друге, конфлікт з Російською Федерацією колись закінчиться і постане питання відповідальності винних, вирішити яке ефективніше було б саме на міжнародному рівні.

Найбільш типовими підставами, котрі називають представники влади, що перешкоджають сьогодні ратифікації Статуту Міжнародного кримінального суду є те, що, по-перше, українським військовим, котрі зараз захищають державу доведеться їздити до Міжнародного кримінального суду давати показання, а, по-друге, в результаті розгляду справи, може, скластися така ситуація, що до відповідальності будуть притягнуті й українські військові.

Щодо першої точки зору, то відповідно до Римського статуту прокурор дійсно має право вимагати явки та допитувати осіб, що знаходяться під слідством, потерпілих, свідків. З одного боку це є певним недоліком, а з іншого боку такий допит не є обов'язковим під час розгляду справи і якщо держава надасть всі необхідні докази, то він може і не проводитись. Тому якщо порівнювати можливість виклику декількох осіб на допит з відсутністю, у разі не ратифікації Статуту, відповідальності за вчинення тяжких міжнародних злочинів, то даний аргумент виглядає не досить переконливим.

Щодо другої позиції, стосовно можливої відповідальності українських військових, то відповідно до ч.2 ст.12 Статуту держава, котра передає справу на розгляд Міжнародному кримінальному суду повинна надати усі можливі документи та докази, що підтверджують заявлені нею обставини, в яких може бути зазначена правомірність дій, або ж, у разі порушення міжнародних приписів, їх вимушеність та необхідність.

Поряд з цим варто наголосити на тому, що всі ці доводи суттєво втратили свою значимість з того моменту як Верховна Рада України направила до Міжнародного кримінального суду Заяву «про визнання Україною юрисдикції міжнародного кримінального суду щодо скоєння злочинів проти людяності вищими посадовими особами держави, які

привели до особливо тяжких наслідків та масового вбивства українських громадян під час мирних акцій протестів у період з 21 листопада 2013 року по 22 лютого 2014 року» від 25.02.2014 року., та Заяву «щодо скоєння злочинів проти людяності і воєнних злочинів вищими посадовцями Росії і керівниками угруповань «ДНР» і «ЛНР», які привели до особливо тяжких наслідків і масового вбивства українських громадян». А вже відповідно до ч.3 ст.12 Римського Статуту»: «если в соответствии с пунктом 2 требуется признание юрисдикции государством, не являющимся участником настоящего Статута, это государство может посредством заявления, представленного секретарю, признать осуществление Судом юрисдикции в отношении данного преступления. Признающее государство сотрудничает с Судом без каких бы то ни было задержек или исключений в соответствии с частью 9», тобто Міжнародний кримінальний суд в лиці прокурора зможе, не дивлячись на те, що Україна не є державою-учасницею, викликати та допитувати військових, а також у разі наявності вини притягти останніх до відповідальності.

З огляду на вище наведене можна дійти досить невтішного висновку, що проблема ратифікації Римського Статуту знаходиться не в правовому, а в більш політичному аспекті, адже з огляду на те що Міжнародний кримінальний суд може за власною ініціативою відкривати та вести провадження у справі, притягуючи до відповідальності винних осіб незалежно від наявного за національним законодавством у них імунітету, у чинних представників влади можуть виникати певні побоювання щодо можливої персональної відповідальності.

Тож, сьогодні, з огляду на складну політичну ситуацію, ратифікація Україною Статуту Міжнародного кримінального суду є як ніколи необхідною і як ніколи можливою, адже фактичних перешкод на які посилаються представники влади в дійсності немає, залишилась лише одна – юридична перешкода, котру також можна подолати, прийнявши зміни до Конституції України, а саме ст. 124 які, на жаль, вносяться вже протягом 15 років.

Література:

1. Єрмак А. За яким правом буде засуджувати та виправдовувати Міжнародний кримінальний суд? / А. Єрмак // Український Часопис Міжнародного Права. – 2003. – № 4. – С. 61-63
2. Землянська В. Міжнародний кримінальний суд: необхідність долучення України до боротьби з безкарністю міжнародних злочинів / В. Землянська // Право України. – 2007. – 4. – С. 136-139

3. Каракаш І. Римський договір про Міжнародний кримінальний суд / І. Каракаш // Українське право. 2000. № 1(13). – К. : Укр. Правнича Фундація / голов. ред. М. І. Козюбра, 2000. – С. 180-188

4. Скомороха В. Римський Статут Міжнародного кримінального суду: питання конституційності / В. Скомороха // Український Часопис Міжнародного Права. – 2003. – 4. – С. 26-35

5. Сенаторова О. В. Юрисдикція Міжнародного кримінального суду щодо ситуації збройного конфлікту в Україні / О. В. Сенаторова // Застосування норм міжнародного гуманітарного, національного кримінального та кримінального процесуального права в ході проведення антитерористичної операції на сході України : матеріали міжкафедр. «кругл. столу» : 12 лют. 2015 р. / СБУ, Нац. юрид. ун-т ім. Я. Мудрого, Ін-т підготовки юрид. кадрів для СБУ. – Харків : [б. в.], 2015- С. 52-55.

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, асистент кафедри міжнародного права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого Д. В. Аббакумова

Б. О. Звінеревська¹

ЧИ ГАРАНТУЄ УГОДА ТРІПС ДОСЯГНЕННЯ БАЛАНСУ ІНТЕРЕСІВ РОЗВИНУТИХ КРАЇН ТА КРАЇН, ЩО РОЗВИВАЮТЬСЯ, У СФЕРІ ЗАХИСТУ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ?

Важливою особливістю сучасного розвитку світової економіки є зростання міжнародної торгівлі товарами та послугами, які містять інноваційну компоненту та захищаються правами інтелектуальної власності (ПІВ) [1, с. 89]. Історичний досвід індустріально розвинених країн свідчить, що захист інтелектуальної власності був і залишається одним з найпотужніших інструментів економічного розвитку, збільшення експортних можливостей та розповсюдження нових технологій [2, с. 158]. В умовах розширення транскордонної торгівлі товарами та послугами існування національного захисту ПІВ не є достатнім.

---

¹ Студентка 5 курсу господарсько-правового факультету Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого